

KJEKSTADMARKA

Flammen sluker den vesle biten av bjørkenever i løpet av sekunder. Så antenner den småkvistene over, eksploderer i størrelse og slikker iltert rundt pinne som står i pyramideform rundt den. Da også de brenner, dytter jeg kjelen på plass over bålet.

Morgen igjen. Alt er rutine nå, enten det er bålpyring, pakking av sekk, vandring eller leirslagning. Alt er del av den behagelige duren, en dur som uunngåelig går mot slutten. Jeg strekker kroppen ut på liggeunderlaget og kjenner varmen stryke over venstre halvdel av ansiktet. Over meg stiger røyken mellom bergsidene, kanskje førti meter opp, før den når toppen og fraktes videre av luftstrømmen. Ved bålet er det vindstille. Så er det heller ikke mye plass å blåse på i Svartvannsdalen. Dalen ligger innkapslet mellom stupbratte åser og er på sitt bredeste ikke videre enn noen titalls meter. På sitt smaleste har den knapt rom til at vandrere kan karre seg frem mellom kjempemessig kampestein og gammel-skog. I sør er den preget av en tursti, men her nord for vesle Svartvannet finnes få spor etter ferdsel.

Svartvannsdalen er en isolert perle i Kjekstadmarka, i et vennlig skogsområde så langt ute i periferien av byskogene at byfolk knapt vet at det eksisterer. Til Kjekstadmarka tar først og fremst askerværing og folk fra Røyken turen. Marka er ikke større enn en knapp mil lang, men inneholder flere småskatter. På kartet, som ligger utslått i mosen ved liggeunderlaget, har jeg ringet inn et utvalg: Storhella, en grotte noen kilometer lenger sør, og et nettverk av eventyrskog mellom Blåfjell og

Fuglemyra lenger nord. Dette er områder som Naturvernforbundet har kartlagt, og som inneholder en rik blanding av småkoller, stup, fururabber, små vann og åpen storskog.

Kjelen visler svakt fra flammene. Jeg hekter en pinne inn i hanken og løfter den ut, heller en kopp pulverkaffe og blir liggende og myse inn i bålet.

Fire dager. Det er alt som gjenstår. Så er turen over, og det er tilbake til vannkoker, parkett, kjøleskap og seng. Til en tilværelse hvor jeg ikke bruker en ullgenser som hodepute, og hvor normen er kroppsvask oftere enn en gang i måneden. Etter en håndfull langturer er jeg vant til overgangen, men ikke til at den andre tilværelsen kun er en kort bussreise unna. For selv om turen har vart lenge, har jeg hele veien vært omtrent like kort hjemmefra som ved start fra hoppbakken på Tomter. I perioder har jeg vært nærmere. Jeg har loffa rundt i egen bakgård, og hadde kanskje ikke trodd at det skulle være så fint. Har hverken nådd Sydpolen eller Mount Everest, men hva gjør det når man har nådd den ypperste tilstand av ro, i langsom, knasende gange over morgenskare eller i dype tanker under en stjernehimmel i full HD? Ingenting. Turen har vært et eventyr like godt som noe annet, til en promille av prisen og strevet mange andre ekspedisjoner forbindes med.

Sånt gir mersmak til å pakke sekken og legge ut på nytt. Men først skal denne turen avsluttes. Jeg løfter blikket og ser gjennom Svartvannsdalens smale trakt sørover. I den retningen ligger den, den siste etappen over Hurumlandet.

SOMMERENS TURFØLGE

— * —

Ferietid. Tid for å invitere andre ut mellom trærne. Selv om jeg skal gå over halve turen alene, slenger disse seg med i kortere eller lengre perioder.

- 1 **AUDUN:** Gammel kompis. Blir med fra dag 1 til 3 fra Lysaker til Vestmarka, og leker blant annet apekatt i jungelen langs elva Lomma.
- 2 **THOMAS:** Min mest bevandrede kamerat. Går gjennom Finnemarka fra dag 3 til 7. Her forsøker han å sende en melding fra en nesten strømløs mobil på toppen av Breiliflaka.
- 3 **STIAN:** Kompis som aldri har ligget ute mer enn en natt av gangen tidligere. Skal se lyset gjennom en regnvåt uke i Holleia fra dag 7 til 12.

- 4 **ANNE SIRI OG MARTIN:** Entusiastiske turvenner. Henger seg på gjennom Holleia fra dag 7 til 10, og får sin andel oversvømte myrer og elver å bakse med.
- 5 **INGRID:** Min yoga-tøyende kjæreste dukker opp i Vassfarete på dag 17. Vi henger rundt vannet Nevlingen i et par døgn.
- 6 **SAU:** Siden det er så få dyr i boka, tar vi også med denne sauene, som jeg blir kjent med i Hedalen i løpet av en kjekspause på dag 22. Ålreit, hun også.

FORVENTNINGER

– Gleder meg så sjukt til å fiske, sier jeg da vi står lent mot rekkverket på en bro halvveis opp i elva. Under oss vaker småørret i en kulp. Fra bredden prøver en barnefamilie bevæpnet med slukstang å få has på dem, men de har ikke hellet med seg, og ungene blir gradvis mer opptatt av steinene i vannkanten enn av det som tydelig er fars hobby. Han kaster og kaster, mens ungene konkurrerer om å finne de glatteste steinene og mor for lengst har krepert på en solvarm sandbanke.

– Han der er vel egentlig som å se deg om noen år, kommenterer Audun.

– Ja, det slo plutselig meg også, svarer jeg.

Da vi fortsetter, går stien opp i bratte bergsider over elvestryk og fosser. Herfra leder smale, nesten usynlige tråkk ned mot elva, til kulper som bare overivrige fiskere vet hva skjuler (i følge ryktene ørret opp mot to kilo). Lysten er stor til å klyve ned, montere stanga og bli. Men selv om juvet har sine naturkvaliteter, er det ikke en plass å overnatte. Derfor marsjerer vi bare videre, kommer snart opp i åpnere landskap, tar av fra stien og fortsetter langs veier, jorder og golfbaner, igjen akkompagnert av suset fra byens motordur. Vi skal langt. Det vil si: Audun skal ikke spesielt langt. Bare et stykke inn i Vestmarka før han vender nesa hjemover. Men jeg skal gå over halve Østlandet, til dit villmarka suser og forbi.

– For et dyreliv, sier Audun og nikker mot golfbanen på Bogstad. Der inne gresser middelaldrende menn og kvinner i antrekk som matcher køllebogene.

– Vi burde legge oss på golfleik en gang, foreslår han.

– Som er?

– Å ligge i kamuflasje og observere spillet. Som på skogsfuglleik. Kanskje vi får se en parring.

Noen timer senere står teltet på en overgrodd kolle. Fremdeles brummer sivilisasjonen bak trærne, men den overdøver ikke lenger lyden av løv i vinden. Ikke myggsvermen i forteltet heller. Vi steker pannekaker på primusen og studerer kart mens mørket trekker en florlett gardin over skogen.

Hjertet hopper som en forventningsfull treåring i brystet. Kart er kanskje bare papir, men brett dem ut og virkelig bruk dem, og de er veiledere til forventninger og gjemte skatter. I dette tilfellet til hundrevis av kilometer med varierte skoger og fjell. Jeg drar fingrene fra sted til sted, visualiserer dagstapper og fiskeplasser. Ta til høyre her, smyg bort til vannkanten der, sett opp teltet borti her, klatre opp og nyt solnedgangen der.

– Fytterakker’n, for en sommer dette blir!

VESTOVER

Dagen etter marsjerer vi opp bratte bakker mot Kolsåstoppen. Øverst flater landskapet ut foran et lite tjern, der vi i noen minutter blir stående og studere tre huggormer som svømmer rundt i overflaten.

– Hm, sier Audun.

– Hm, sier jeg. Og så stamper vi videre.

– Hvorfor måtte vi over denne toppen, egentlig?

10. SEPTEMBER

– Skulle ikke du dra i dag? sier Ingrid gjennom telefonen, da hun hører at jeg fremdeles sitter foran datamaskinen.

- Eh ... Jo, skal dra snart, svarer jeg.
- Men klokka er jo fire.
- Eh ... Ja. Hadde bare litt å gjøre først.

Planlegging er halve turen, sier folk. Jeg vet ikke helt hvem disse folka er, men vet at de sier det. Vet at det finnes mennesker der ute, strukturerte flinkiser, som har planlagt rute, gjennomtenkt mat og ferdigpakket sekk uker i forkant av selv den korteste helgetur. Som har alt i boks, klappet og klart, og som når øyeblikket kommer, siger fra dagligliv til turliv like lett som en snegle fra et sneglehus.

Ikke denne karen. Dessverre. Har rett og slett ikke evnen. Jeg er mer som en steinblokk som løsriver seg fra fjellsiden der den har hengt i tusener av år. Først uhorvelig langsomt, så med fryktelig dårlig tid.

For her sitter jeg, klokka fire på ettermiddagen, en hel arbeidsdag siden høstens langtur skulle ha begynt. Og sprengjobber. Overraskende, for skulle jo bare få unna litt siste nødvendig arbeid før avmarsj. Som å levere et første prøvekapittel til forlaget, redigere noen bilder og levere dem, oppdatere blogg, betale regninger og sende noen fakturaer. Sånt smårusk som like gjerne kunne skyves til siste liten.

- Men du har pakka sekken? spør min strukturerte halvdel.
- Eh... Jada.
- Jeg hører når du lyver.

Hun hører så altfor godt når jeg lyver. Sekken ligger fremdeles på loftet. Alt som burde ha vært i den, ligger ujevnt fordelt i skap og skuffer, i leiligheten og i matbutikken rundt hjørnet. Bare innkjøp og pakking av mat vil ta noen timer.

– Jaja. Hvorfor skulle du planlegge bedre? sier Ingrid. – Du skal jo bare være borte i en måned.

AVGANG

Seks timer senere.

Toglyktene forsvinner i mørket og jeg står alene igjen på Movatn, en liten stasjon i skogen ved Oslos kommunegrense i nordøst. Kalde gufs blåser inn over linja og vagger svarte graner under stjernehimmelen. Jeg åpner topplokket og lirker ut en iskaffe, dumper ned på sekken, drikker og håper at koffeinet skal holde kroppen i gang lenge nok til å finne en grei leirplass. Så blir jeg sittende og myse ut i ingenting, stille, men fremdeles med de siste dagens stresspuls dunkende i brystet. Jeg liker kontraster. Har alltid gjort det. By og natur, bråk og stillhet, stress og ro. Likevel er det et paradoks å jobbe som en amfetaminruset hest, for så å dra ut i jakten på den store sjelefreden. Nå tar det minst et par dager å lande.

Men jeg skal lande, ingen tvil om det. Om det finnes én tid for sjelefred, så er det akkurat nå, idet jordrotasjonen dreier den nordlige halvkule vekk fra sola, vintermørket kommer, fuglene forsvinner og plantene sovner til drømmen om en ny vår. Høsten er tida da alt oppgir kampen og bare er.

SKJULT SKATT

Tida går. Roen og pulsen senkes.

En uke etter turstart forlates Romeriksåsen til fordel for ukjent land.

Sola kaster skyggen min fremfor meg da jeg en tidlig kveld følger en delvis gjengrodd hogstvei opp mellom bratte dalsider. Sålene knaser mot et lag hagl fra en byge som kom og forsvant i løpet av fem minutter. Jeg er i Nannestad kommune. Har aldri vært på tur her før. Er egentlig litt skeptisk. For det er ikke mye info jeg har funnet om skogene nord for Romeriksåsen, de har fremstått som litt uhåndgripelige. Det har ikke engang vært lett å finne et navn

på området. Hadelandsåsene? Nannestadskogene? Usikker. Eventuelle attraksjoner er også godt skjult. Ingen har pekt og sagt at «HIT må du bare dral!». Dermed blir ruta nå stort sett basert på hva som virker spennende på kartet.

Ett sted skiller seg ut, i hovedsak fordi det er innrisset i den tynne, grønne streken som sier «verneområde». Marifjell naturreservat. Dit kan vel turen alltid gå?

– Sikkert greit nok, sier jeg idet kartbladet sjekkes, der veien ender og støvlene styres innover et hogstfelt. Mellom unge graner står et dusin frittgående kyr og mønstrer denne snodige skapningen som passerer gjennom beitet. I bakgrunnen duver

utsikt over halve Romerike. Hva vet jeg egentlig om Marifjell? Fint lite. At det er et ganske stort stykke natur øverst på en bred åsrygg, og at mesteparten ligger høyere enn 600 meter over havet. Kan dessuten huske at det ble fredet som første naturreservat i Nannestad for fire år siden.

Og så stopper stien. Og med ett står jeg side om side med noen av de bredeste stammene jeg har sett. Landskapet endres så fort at jeg følger innskytelsen om å snu meg, bare for å være sikker på at jeg fremdeles er på samme sted. Joda, bak er skogen fremdeles ung og åpen. Foran meg ligger mørke, krokete kjempegraner innover i en smal dal.

– Hm. Kanskje bedre enn jeg trodde?

Mye bedre enn jeg trodde. Bare 100 meter inn kommer følelsen av å være tilbake i en annen tid. Overalt står og ligger kjempene. Mose og sopp dekker bakken, og i et vann speiles store tørrfuruer i overflaten. Jeg står lenge og bare ser, inntil et gedigent plask ti meter unna tømmer hodet for tanker. Med ett er det bare én ting som gjelder, og jeg synker ned på knærne, hekter av sekken, leter febrilsk og monterer stanga før en markklyse suser gjennom lufta og lander rett i vaket. Der blir duppen liggende stille i et øyeblikk, før den rives under.

– Veeent ... veeent ...

Så napper jeg til og rekker i tre ekstatiske sekunder å kjenne vekta av noe vilt og stort, før alt blir stille og duppen igjen ligger slapt i vannet.

– Satan!

Slår i gresset og river meg i håret, men har likevel kommet til konklusjonen. Om at her liker jeg meg innmari godt.

Da natta kommer og jeg ligger utstrakt ved flammene, slås mobilen på for litt surfing etter Marifjell-stoff. Er ikke mye å finne, men vernedokumenter viser at naturreservatet ganske riktig inneholder noe som ligner opprinnelig urskog. Den storvokste typen finnes i visse lier, mens området først og fremst dekkes av lavere fjellskog, myr og sumpskog. I øst finnes også partier med bart berg og fjellfølelse. Området er ikke kjempestort, snaue ni kvadratkilometer, men ligger tett på Gullenhaugen naturreservat i vest. Sammen utgjør de et av de større østnorske verneområdene under tregrensa. Et lite eldorado. Særlig fuglelivet er rikt. Sommerstid streifer fiskeørn i traktene, mens kongeørn svinger innom om vinteren. Om våren er dette et av få steder i Akershus med hekkende lirype.

Fra varmen hveser svartkjelen. Ferdig te kokt på barnåler. Småabborene som røykes på en stein i utkanten av bålet, er også snart klare. Kontakten med omverdenen skrur av, jeg returnerer til villmarkslivet. Og det er idet jeg heller den første koppen, at et grønt lys glimter mellom stammene. Først i et øyeblikk, så som en justerbar spotlampe som langsomt dreies mot sterkere lysstyrke. Jeg kommer meg på beina og jogger ut på nærmeste holme, fremdeles med kopp og kjele i hendene. Lufta er kald, vannet ligger stille. Et irrgrønt nordlys flagrer under stjernene.

Dumper ned i lyngen, fyller koppen og blir sittende.

– Hvem trenger kaffebar, liksom?

NOREFJELL

Neste mål er alt annet enn anonymt.

I hvert fall ser ikke Norefjell ut som klassens beskjedne elev når man ser det fra bunnen av alpinbakkene som slynger seg som lysende ormer opp den stupbratte sørenden. Minner mer om skolens røslige bråkebøtte. Mørket har kommet, og jeg står lent mot stavene. Dagen så langt har inneholdt tidsfordriv som bushing, klatring og klyving ned fra Knipetjennåsen, sluking av tettstedet Noresunds største burger og en mils labbing gjennom veier og lysløyper hit til foten av turens bratteste oppoverbakke.

Og du kjenner følelsen. Den du har like før du gyver løs på noe som der og da kjennes totalt uoverkommelig. Nynorskeksamen, selvangivelse, kutting og kløyving av en bjørk du felte i våres, sånne ting. Da vet du omtrent hvordan det er å skulle bestige en alpinbakke med 30 kilo på ryggen. Det er ikke supergøy. Legg til at bakken har en fallhøyde på 1010 høydemeter (faktisk Norges største) og er bratt nok til å ha vært olympisk arena for utfor og storslalåm under Oslo-OL i 1952, og du har en prøvelse tøffere enn å utstå barnedåp med påfølgende middagsselskap og taler.

Men jeg må over. Norefjell ligger midt i ruta mi og alpinbakken er tross alt enkleste veien opp. Det er bare å begynne. Tenne hodelykta og finne inngangen til nybegynnerløypa, den lange og litt slakere ruta, som kveiler seg over og parallelt med hovedtraseene, og labbe oppover. Hvert stavgang nærmer seg toppen.

Mange forbinder Norefjell med nettopp alpinanlegget og hyttefeltene som er anlagt på oversiden av det. Et litt kjedelig, unaturlig image for en av Østlandets mest ruvende landskapsformer, men Norefjell er et hytte- og turiststed og har vært det gjennom mange generasjoner. Platået har i århundrer lokket både norske og utenlandske reisende, og allerede på slutten av 1800-tallet lå det hotell ved foten av fjellet og turisthytte på toppen. Det var forsmaken på det som nå er hele hyttelandsbyer med perverst store spahotell og konferansesentre. Ett av dem ser ut som et slott revet ut av en Ringenes Herre-film.

– Løøøøypeee!! brøler en stemme, akkurat i tide til at jeg får kastet meg til side og unngår å bli pløyd ned av en rattkjelke styrt av to middelaldrende, latterhikstende karer som suser som kamikazepiloter gjennom mørket. Et sikkert tegn på at det er fredag og afterski høyere oppe. Topp villmarksstemning.

Den mest massive utbygginga og menneskestrømmen begrenser seg riktignok til områdene under tregrensa i sør. Øverst i høyden og i andre deler av Norefjell finnes fremdeles arealer med masse armslag. Sett derfra har platået stort potensial for naturopplevelser, ikke minst i form av fantastisk utsikt, godt fiske og særegent dyreliv. Det kanskje mest eksotiske faunainnslaget, reinsdyrene, er imidlertid også et produkt av menneskelig påvirkning. De er ville etterkommere etter svensk tamrein, som ble satt ut i 1953. Da mente man at området var usedvanlig godt egnet til reindrif, men oppdaget snart at det var vanskelig å kontrollere dyrene. Svenskereinen trakk ned til jordene i bygdene og langt

innover Hardangervidda. Etter knappe femten år ble forsøket avsluttet. Et fåtall dyr fikk likevel føre slekta videre, noe som i dag har gitt Norefjell og naboområdet Reinsjøfjell en stamme på nesten 600 rein. Disse utgjør platåets mest eksklusive jaktvilt, men også (den svært varierende) bestanden av fjellrype trekker sine årlige jegere.

Jeg vet ikke hvor lenge jeg går. To timer? Tre? Bare synker inn i rytmen av dagdrømmer og jevnt arbeid. Og så, plutselig, er jeg øverst i alpinbakken og passerer leilighetskomplekser med store vinduer og hytteiere som bedriver moderne friluftsliv foran tv-skjermen. I bakgrunnen hviler utsikt over en hel landsdel. Snø daler gjennom lufta. I løpet av de nes-

te timene skal jeg slå leir, reise teltet, fyre primus, spise middag og fortrenge frykten for at uoppmerk-somme kids med carvingski og sylskarpe stålkanter skal brase gjennom teltduken i morgen tidlig. Og så skal jeg ta av ullgenseren, krølle den sammen under hodet, snøre igjen soveposen – og sovne.

KONGERIKET

All denne nattevandringa er selvfølgelig ikke å anbefale. Den skyldes kun at undertegnede er en slask av et B-menneske. Det er mer fornuftig å bevege seg i dagslys. Litt tryggere og mye mer behagelig. Særlig når været er så strålende som da jeg dagen etter glir over treløse høyder rundt vannet Fiskeløysen. Da henger sola uforstyrret på himmelen. Til venstre for meg utsikt over ås etter ås, til høyre bølgende, hvite fjellformasjoner mot en knallblå bakgrunn.

Så er det altså nådd. Blefjell.

I enden av vannet glir skiene inn i en oppkjørt løype, noe som føles som å akselerere inn på en motorvei etter noen mils brøyting for egen motor. Endelig kan jeg rutsje nynnende videre uten å tenke veivalg og orientering bak hver minste haug. Løypa skal følges et godt stykke sørover gjennom stor granskog langs store vann, forbi stadig lavere trær opp en elvedal, opp over tregrensa på en forblåst fjellrygg og frem til platået foran Vassholet, hvor skogen ender, vinden pisker, og bare avblåste fjell leder videre. En reise gjennom et fantastisk spenn av variasjoner.

Variasjon er blant karaktertrekkene som gjør det lett å bli bergtatt av Blefjell. Til tross for at området ikke akkurat er gigantisk, har mange rangert det som et av våre vakreste fjellmassiver. Blant dem var polarfareren og nasjonalhelten Fridtjof Nansen (1861–1930), som sammen med kona Eva kjøpte en fjellgård like nord for Blefjell i 1899. «*På denne plett av Guds jord valgte jeg mitt kongerike Jeg lenges ingen steder på jorden*», skrev senere mannen som hadde

reist til noen av klodens ytterste hjørner. Han omtalte årene her oppe som noen av de lykkeligste i sitt liv.

Lokalt deles gjerne Blefjell i områdene Vesle Ble og Store Ble. Førstnevnte er et platå rett over tregrensa i sørøst, hvor man på toppen finner sletter av myrer og vann. Området har vid utsikt og er sannsynligvis det nærmeste vi kommer en vidde øst for Hardangervidda. Ikke minst er det kjent for å være hovedstadsområdets beste sted for vindseiling. Sportsfiskere kaller også strøket «det glemte fiskeområdet», noe som vitner om uutnyttede villmarksressurser til tross for relativt mye trafikk fra mange nære hyttefelt.

Likevel. Store Ble er det *virkelige* Blefjell. Den drøyt 16 kilometer lange fjellrekka fra Blenuten i nord til Sigridsfjell i sør troner over Vesle Ble. Her inne er den 1342 meter høye Bletoppen høyeste punkt blant en mengde fjell over 1100 og 1200 meter. En lett tilgjengelig lekegrind for en hver topptur-entusiast.

Og et perfekt sted å avslutte et eventyr.

TOPP

Om du er en ørn og svever lydløst over Store Ble en lørdag morgen midt i februar, er landskapet under deg dekket av lange skygger og et kritthvitt teppe av nysnø. Nesten ingen spor noe sted. Du runder Åklinuten omtrent midt i massivet og seiler ned over Fjelldalen og Åklivatna, der en tynn stripe av røyk stiger fra pipa på turistforeningshytta Eriksbu.